

Η Επίδραση των Ελληνοαμερικανών στην Αμερικανική Εξωτερική Πολιτική*

Ο συγγραφέας αναλύει τους λόγους εξαιτίας των οποίων το ελληνοαμερικανικό λόμπυ είναι σήμερα αποδυναμωμένο και ανίκανο ν' ασκήσει επιρροή στην αμερικανική εξωτερική πολιτική. Παράλληλα, προτείνονται εναλλακτικοί τρόποι δράσης, προκειμένου να καταστεί εφικτή η προσέγγιση της αμερικανικής κοινής γνώμης και κατά συνέπεια της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής. [σελ. 5-13]

Θα παρουσιάσω ευθύς εξαρχής τη βασική μου θέση. Αλεπάλληλες ελληνικές κυβερνήσεις έχουν έντονα στηριχθεί στους Ελληνο-Αμερικανούς για την προώθηση των ελληνικών ζητημάτων στις ΗΠΑ και αυτό δεν έχει λειτουργήσει καλά κατά την άποψή μου.

του Νικόλας Γκέιτς**

Μετάφραση:
Διαμαντής Κρωνιδης

*Το άρθρο αποτελεί εισήγηση που δόθηκε σε συμπόσιο με θέμα τις «Ελληνοαμερικανικές Σχέσεις» στις 16 Απριλίου 2007 στο Αμερικάνικο Κολέγιο Θεσσαλονίκης (ACT).

** Δημοσιογράφος, συγγραφέας μεταξύ άλλων του βιβλίου «Ελένη» και παραγωγός ταινιών («Νονός III» κ.α.).

Λίγες ημέρες μετά
την επανεκλογή
του Μπους, η
αμερικάνικη
κυβέρνηση
ανακοίνωσε
πως στο εξής
θα αποκαλεί
την Πρώην
Πιουγκοσλαβική
Δημοκρατία
της Μακεδονίας
ως Μακεδονία

Για να το θέσω διαφορετικά: ενώ το ελληνο-αμερικανικό λόμπυ έφθασε μόλις πριν μια γενιά να συγκαταλέγεται μεταξύ των πιο ισχυρών που οργανώθηκαν ποτέ στις ΗΠΑ, σήμερα είναι μια χάρτινη τίγρη – αδύναμη, κουρασμένη, ανεπιτυχώς καθοδηγούμενη και γενικά αναποτελεσματική.

Μπορώ να σας δείξω πόσο αναποτελεσματική είναι, πόσο λίγο λαμβάνεται υπόψη στους ισχυρούς διαδρόμους της Ουάσιγκτον με την παράθεση ενός παραδείγματος. Τον Μάρτιο του 2004, οι Ελληνο-Αμερικανοί επικεφαλής οργάνωσαν ένα δείπνο στην Ουάσιγκτον για τη συλλογή χρημάτων προς ενίσχυση του προεκλογικού αγώνα του Τζορτζ Μπους και συγκέντρωσαν 2,7 εκατομμύρια δολάρια μέσα σε μια βραδιά. Ωστόσο, λίγες ημέρες μόλις μετά την επανεκλογή του Μπους ως προέδρου των ΗΠΑ, η αμερικανική κυβέρνηση ανακοίνωσε πως στο εξής θα αναφέρεται στην Πρώην Πιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας με το ελληνικό όνομα που προσπαθεί να οικειοποιηθεί, δηλαδή ως Μακεδονία.

Αν ποτέ χρειάζομασταν ισχυρές αποδείξεις για το πόσο πολύ έχει μειωθεί η δύναμη του ελληνο-αμερικανικού λόμπυ και πόσο λίγη επιρροή έχει σήμερα, αυτό το ηχηρό χαστούκι στο πρόσωπο από την κυβέρνηση Μπους αναμφίβολα θα τις παρείχε. Ωστόσο, αυτό δεν επέφερε καμιά αλλαγή στην στάση της Αθήνας, η οποία συνεχίζει να λαμβάνει υπόψη της το ελληνοαμερικανικό λόμπυ ως το κύριο όπλο της στην προσπάθειά της να προωθήσει τα ελληνικά συμφέροντα στις ΗΠΑ.

Θα ήθελα να κάνω μια μικρή παύση εδώ, για να προβώ σε μία αποποίηση ευθυνών. Μου ζητήθηκε να είμαι στην οργανωτική επιτροπή του δείπνου για τη συγκέντρωση χρημάτων για τον Μπους και αρχικά συμφώνησα, όμως σε κάποια από τις συναντήσεις έθεσα το ερώτημα: «Τι θα ζητήσουμε από τον Μπους ως αντάλλαγμα για τη συγκέντρωση όλων αυτών των χρημάτων;»

«Δεν μπορείς να ζητάς προκαταβολικά οποιο-

δήποτε αντάλλαγμα από τον Πρόεδρο των ΗΠΑ», μου είπε ένας από τους επί κεφαλής του δείπνου, ο οποίος αρνήθηκε ακόμη και να ζητήσει μια συνάντησή με τον Πρόεδρο κατά την οποία θα μπορούσαμε να εκφράσουμε τις ανησυχίες μας.

Έτσι, δεν παρευρέθηκα στο δείπνο και δεν έκανα καμία συνεισφορά στην προεκλογική εκστρατεία του Μπους και δεν νιώθω καμία ευθύνη για αυτό που συνέβη στο θέμα της Μακεδονίας αμέσως μετά την εκλογή του. Παρόλ' αυτά ήμουν βαθιά αναστατωμένος από την απόφαση, επειδή ήταν μια δραματική απόδειξη για το πόσο λίγη επιρροή έχουν οι Ελληνο-Αμερικανοί στην Ουάσιγκτον αυτές τις ημέρες.

Δεν ήταν όμως πάντοτε έτσι. Οι Ελληνο-Αμερικανοί δημιούργησαν ένα πανίσχυρο λόμπυ μετά την εισβολή των Τούρκων στην Κύπρο και κατάφεραν να πείσουν το Κογκρέσο να επιβάλει εμπάργκο όπλων στην Τουρκία, μολονότι ήταν μέλος του NATO και μια χώρα με το μεγαλύτερο στρατό μετά τις ΗΠΑ στη Συμμαχία.

Ως ανταποκριτής των Νιου Γιρκ Τάιμς κάλυπτα εκείνα τα χρόνια ειδησεογραφικά την Τουρκία και ξέρω πόσο σκληρά έπληξε εκείνο το εμπάργκο τις τουρκικές στρατιωτικές δυνάμεις. Αν το εμπάργκο είχε κρατήσει λίγα χρόνια παραπάνω –και ανατράπηκε με διαφορά μόλις δύο ψήφων–, τα τουρκικά στρατεύματα θα είχαν αποχωρήσει από την Κύπρο πριν από 25 χρόνια, επειδή είναι οι στρατιωτικές δυνάμεις εκείνες που χαράσσουν την εξωτερική πο-

Σήμερα το Ελληνο-Αμερικανικό Λόμπυ είναι μια χάρτινη τίγρη – αδύναμη, κουρασμένη, ανεπιτυχώς καθοδηγούμενη και γενικά αναποτελεσματική

Όσο λιγότερο
 βασιζόμαστε
 στην βοήθεια
 των φιλελλήνων
 και σε ειδικούς
 δημοσίων σχέσεων,
 τόσο μεγαλύτερα
 εμπόδια θα έχουμε
 να αντιμετωπίσουμε
 στα εθνικά μας
 θέματα

λιτική στην Τουρκία και όχι οι εκλεγμένες κυβερνήσεις.

Τι μεσολάβησε μεταξύ του πλήγματος του εμπάργκο όπλων στην Τουρκία και την αναγνώριση της ΠΓΔΜ ως «Μακεδονία» από την Ουάσιγκτον που έκανε το ελληνο-αμερικανικό λόμπυ τόσο αναποτελεσματικό και τη γνώμη των Ελληνο-Αμερικανών τόσο ανίσχυρη; Στο κάτω-κάτω, οι περισσότεροι από τους ηγέτες του ελληνο-αμερικανικού λόμπυ του 1970 παραμένουν σε ηγετικές θέσεις ακόμη και σήμερα.

Λοιπόν, αυτό είναι ένα από τα προβλήματα. Πέτυχαν πολλά στην εποχή τους και τους οφείλουμε ευγνωμοσύνη, ωστόσο είναι ακόμη εκεί και είναι γερασμένοι και κουρασμένοι. Δεν μπορούν να συγκεντρώσουν ενέργεια και να παράξουν ορμή προκειμένου να επιτύχουν τις υπερβάσεις που απαιτούνται.

Μαζί με τους ηγέτες των Ελληνο-Αμερικανών έχουν «γεράσει» και τα θέματα. Η Κύπρος, το Αιγαίο, το Πατριαρχείο, ακόμη και το ζήτημα της Μακεδονίας, παραμένουν άλυτα πολύ καιρό τώρα και είναι πλέον εξαιρετικά δύσκολο να οργανωθεί μια ένωση των ελληνο-αμερικανικών οργανώσεων προκειμένου να απαιτήσουν ανάληψη δράσης σε αυτά τα ζητήματα.

Αυτό που χρειάζεται είναι νέο αίμα, νέες ιδέες και νέες στρατηγικές, επειδή αυτή τη στιγμή είμαστε δίχως ενέργεια και επιτυγχάνουμε λιγότερα στην Ουάσιγκτον, όχι μόνο σε σύγκριση με την Τουρκία, μια χώρα 74 εκατομμυρίων ανθρώπων, αλλά επίσης και με την ΠΓΔΜ, μια χώρα μόλις 2 εκατομμυρίων ανθρώπων.

Σήμερα αυτό που κάνουν εκείνοι είναι σωστό και αυτό που κάνουμε εμείς λάθος. Το πρώτο πράγμα είναι ότι δεν βασιζονται για τη δημιουργία λόμπυ και δημοσίων σχέσεων κυρίως στις εθνικές τους ενώσεις στην Αμερική αλλά σε επαγγελματίες — τις πιο ισχυρές εταιρίες για την δημιουργία επαφών και δημόσιων σχέσεων στην Αμερική. Η Ελλάδα όμως

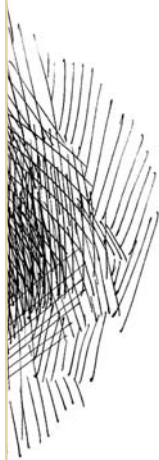
συνεχίζει να βασίζεται σχεδόν αποκλειστικά στις ελληνο-αμερικανικές οργανώσεις για τη δημιουργία επαφών και στα γραφεία τύπου των ελληνικών κυβερνήσεων για τις σχέσεις με τα ΜΜΕ, με αποτέλεσμα να έχουμε φάει τα μούτρα μας και στα δύο, τόσο στην Ουάσιγκτον όσο και στον έντυπο τύπο.

Έτσι, παραδείγματος χάριν, όταν τίθεται ένα ζήτημα που αφορά άμεσα την Ελλάδα, όλοι οι υπερασπιστές των ελληνικών θέσεων έχουν ονόματα που τελειώνουν σε -ς, ονόματα όπως Athens (Αθηνά), Ροσσίδης (Rossides) και Σπυρόπουλος (Spyropoulos)— και οι Αμερικανοί που τους ακούν δεν λαμβάνουν σοβαρά υπόψη τους αυτά που εκείνοι υποστηρίζουν, διότι θεωρούν ότι είναι εθνικά φανατισμένοι και ενδεχομένως όχι καλοί για την προάσπιση των αμερικάνικων συμφερόντων.

Όταν πάλι υπάρχει κάποιο ζήτημα που αφορά την Τουρκία, όλοι οι υπερασπιστές της τουρκικής θέσης δεν έχουν ονόματα όπως Γκιουρζέλ (Gursel) ή Καζάνογλου (Kazanoglou), αλλά ονόματα όπως Brent Scowcroft και Robert Livingston, παραδοσιακά δηλαδή Αμερικάνικα ονόματα, έτσι ώστε αυτοί που τους ακούν νιώθουν ότι οι απόψεις που προβάλλουν είναι προς όφελος της Αμερικής, επειδή ακριβώς τις υποστηρίζουν επιφανείς Αμερικανοί.

Δεν ισχυρίζομαι πως πρέπει να πάψουμε να χρησιμοποιούμε Ελληνο- Αμερικανούς για την προώθηση των ελληνικών ζητημάτων. Έχουν να διαδραματίσουν ένα πολύ σημαντικό ρόλο επειδή είναι συμπαθείς και χαίρουν μεγάλης εκτίμησης στις ΗΠΑ. Αν ωστόσο θέλουμε να είμαστε αποτελεσματικοί στην Αμερική, πρέπει να χρησιμοποιήσουμε αμερικανικά όργανα επιρροής παράλληλα με τους Ελληνο-Αμερικανούς.

Μπορώ να σας πω πόσο αποτελεσματικό μπορεί να είναι αυτό από τη δική μου εμπειρία ως υποστηρικτή των ελληνικών θέσεων. Δραστηριοποιούμουν για σχεδόν 15 χρόνια στο ζήτημα της προώθησης των βασικών δικαιωμάτων της ελληνικής μειονότητας στην Αλβανία. Το 1994 ο πρόεδρος

της Αλβανίας τότε, Σαλί Μπερίσα, εξαπέλυσε μια εκστρατεία φόβου και διώξεων εναντίον των πολιτών ελληνικής καταγωγής, η οποία περιλάμβανε μεταξύ των άλλων και τη σύλληψη πέντε ηγετών της μειονότητας με ψεύτικες κατηγορίες προδοσίας. Ως πρόεδρος της Πανηπειρωτικής Ομοσπονδίας τότε, κάλεσα όλες τις ελληνο-αμερικανικές ενώσεις να διαμαρτυρηθούν ενάντια στην επιχείρηση αυτή και πράγματι βοήθησαν σημαντικά. Ωστόσο έκανα και κάτι άλλο. Πήγα σε όλες τις μεγάλες οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων στις ΗΠΑ— στο Παρατηρητήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Human Rights Watch), στη Διεθνή Αμνηστία (Amnesty International) κ.τλ.— και τους έπεισα να στείλουν παρατηρητές στη δίκη των ελληνικής καταγωγής ηγετών στην Αλβανία. Έπειτα πήρα τις αναφορές που συνέταξαν αυτές οι οργανώσεις σχετικά με τη δίκη και πήγα στις κορυφαίες εφημερίδες, περιοδικά και τηλεοπτικά δίκτυα, προκειμένου να δημοσιοποιήσουν τη μη απονομή της δικαιοσύνης στα Τίρανα. Η πληθώρα των άρθρων που παρήχθησαν δημιούργησε ανησυχίες στην Ουάσιγκτον και η πίεση στον Μπερίσα έφθασε σε τέτοιο σημείο που ο ίδιος αναγκάστηκε να απελευθερώσει τους ηγέτες της μειονότητας δέκα μήνες μετά τη σύλλησή τους.

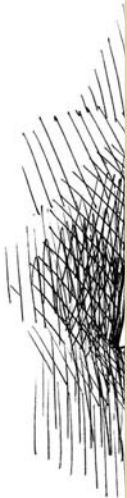
Προκειμένου λοιπόν τα ελληνικά ζητήματα να

τύχουν ευνοϊκής μεταχείρισης στην Ουάσιγκτον, είναι κρίσιμο αυτά να τύχουν ευμενούς προσοχής από τον αμερικανικό τύπο και αυτή τη στιγμή δεν τυγχάνουν καθόλου προσοχής. Τον τελευταίο χρόνο, για παράδειγμα, η εφημερίδα Νιου Γιρκ Τάιμς είχε πέντε κύρια άρθρα και μονόστηλα που υποστήριζαν τα τουρκικά ζητήματα και ούτε ένα που να υποστηρίζει τα ελληνικά ζητήματα. Για να δείτε το μέγεθος της επίδρασης που έχουν τέτοια δημοσιεύματα, επιτρέψτε μου να σας διηγηθώ το εξής περιστατικό: πριν από μια δεκαετία προσπάθησα να κλείσω μια συνάντηση με κάποιους μεσαίου βαθμού αξιωματούχους του Υπουργείου Εξωτερικών, για να συζητήσουμε τις ανησυχίες που είχα σχετικά με την πολιτική των ΗΠΑ στα Βαλκάνια, και ούτε ένας δεν μπορούσε να βρει χρόνο να με δει. Λίγο καιρό μετά, ωστόσο, δημοσίευσα ένα μονόστηλο στην Ουάσιγκτον Ποστ σχετικά με τα Βαλκάνια και η Υπουργός Εσωτερικών Μαντλίν Ολμπράιτ μού τηλεφώνησε η ίδια αυτοπροσώπως, με προσκάλεσε στην Ουάσιγκτον και αφιέρωσε μία ώρα και δέκα λεπτά συζητώντας μαζί μου τα ζητήματα που έθετα στο άρθρο.

Τα ελληνικά ζητήματα απουσιάζουν παντελώς από τις εφημερίδες, τα περιοδικά και τα σοβαρά έντυπα που διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στη διαμόρφωση της αμερικάνικης εξωτερικής πολιτικής και αυτό συμβαίνει εδώ και χρόνια. Μια από τις αιτίες είναι πως τα ζητήματά μας έχουν χρονίσει και είναι ήδη «παλιά νέα», όμως η κύρια αιτία είναι το γεγονός πως αυτοί που τα υποστηρίζουν έχουν αποτύχει να βρουν τρόπους που θα προσδώσουν σ' αυτά νέα προσοχή και ώθηση. Με άλλα λόγια, υπάρχει έλλειψη δημιουργικότητας στην προώθηση των ελληνικών θεμάτων στις ΗΠΑ, όπως επίσης και έλλειψη ενέργειας.

Κατά τη γνώμη μου μια από τις πιο κρίσιμες αβλεψίες είναι η αποτυχία μας να χρησιμοποιήσουμε με οποιονδήποτε τρόπο μια τρομερή πηγή που θα μπορούσε να μας προσφέρει μεγάλη ώθηση στην προώθηση των θεμάτων μας: τους φιλέλληνες. Οι

Όταν πάλι υπάρχει κάποιος ζήτημα που αφορά την Τουρκία, όλοι οι υπερασπιστές της τουρκικής θέσης δεν έχουν ονόματα όπως Γκιουρζέλ ή Καζάνογλου, αλλά ονόματα όπως Brent Scowcroft και Robert Livingston

φιλέλληνες μας βοήθησαν να κερδίσουμε την ανεξαρτησία μας από τους Τούρκους και να επαναπατρίσουμε τους πρόσφυγες από τη Μικρά Ασία στην Ελλάδα τη δεκαετία του 1920 και επίσης μας παρείχαν μεγάλη υποστήριξη μετά την καταστροφή του Δεύτερου Παγκόσμιου Πολέμου και του εμφύλιου πολέμου που ακολούθησε. Ωστόσο, παρόλ' αυτά τους αγνοούμε εντελώς σήμερα. Δεν βρίσκονται σε κανέναν από τους μεγάλους μας οργανισμούς, εκτός από κάποιους που ανήκουν στους ΑΧΕΠΑ, και δεν διαδραματίζουν κανένα ρόλο στις προσπάθειες για την προώθηση των θεμάτων μας.

Από την άλλη πλευρά, ο κύριος οργανισμός που προωθεί τα τουρκικά ζητήματα στην Αμερική δεν αποκαλείται «Παγκόσμιο Συμβούλιο Απόδημου Ελληνισμού» ή «Ενωμένο Τουρκικό Συνέδριο» αλλά «Αμερικανοί Φίλοι της Τουρκίας» (American Friends of Turkey) και είναι εγγεγραμμένοι σ' αυτόν περισσότεροι εκ γενετής παρά Τούρκικης καταγωγής Αμερικανοί.

Διατηρούμε μια απροθυμία να χρησιμοποιήσουμε μη-Έλληνες και αυτό κατά την άποψή μου μας στοιχίζει τρομερά. Οι πρόγονοί μας ήξεραν την αξία της χρήσης των φιλελλήνων για τη στήριξη ελληνικών ζητημάτων, παρόλο που δεν ήταν τόσο καλά μορφωμένοι όσο οι Ελληνο-Αμερικανοί σήμερα. Η κύρια ομάδα προάσπισής τους από το 1923 έως τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο ονομαζόταν «Αμερικανοί Φίλοι της Ελλάδας». Έχω ένα τεύχος περιοδικού του 1943 του εν λόγω οργανισμού και στα στελέχη και το διοικητικό συμβούλιο συμμετείχαν περισσότεροι μη-Έλληνες παρά Έλληνες, διακεκριμένοι επιστήμονες όπως ο George Chase του Χάρβαρντ, Ομοσπονδιακοί Δικαστές όπως ο Learned Hand, Γερουσιαστές όπως ο Nicholas Roosevelt, ανθρωπιστές όπως ο David Stevens του Ιδρύματος Ροκφέλερ, και εκδότες όπως ο Paul Smith της εφημερίδας των Χρονικών του Σαν Φραντζίσκο.

Είναι αλήθεια πως διαθέτουμε Ελληνο-Αμερικανούς που έχουν επιτύχει ισάξια αναγνώ-

ριση με τα παραπάνω πρόσωπα που σας ανέφερα. Ωστόσο η συνεισφορά διακεκριμένων μη-Ελλήνων θα ενδυνάμωνε τις προσπάθειές μας και, το σημαντικότερο, η κίνησή μας αυτή θα αναβάθμιζε την αξιοπιστία των ζητημάτων μας στα μάτια όλων των Αμερικανών.

Όσο λιγότερο βασιζόμαστε στην βοήθεια των φιλελλήνων για την πρόωθηση των αιτημάτων μας και όσο λιγότερο απασχολούμε επαγγελματίες λομππίστες και ειδικούς δημοσίων σχέσεων για να ηγηθούν των εκστρατειών μας, τόσο μεγαλύτερα εμπόδια θα έχουμε να αντιμετωπίσουμε στα εθνικά μας θέματα.

Σε κάθε περίπτωση, αυτά είναι μερικά από τα προβλήματα που παρεμποδίζουν τις προσπάθειές μας για την επίτευξη καλύτερων αποτελεσμάτων στα ελληνικά θέματα στην Ουάσιγκτον, αλλά, όπως έχω ήδη υποδείξει, τα προβλήματα αυτά δεν είναι ανυπέρβλητα. Αυτό που πρέπει να κάνουμε είναι να δούμε καθαρά και με ειλικρίνεια τα λάθη που κάνουμε έτσι ώστε να μπορέσουμε να αρχίσουμε να τα διορθώνουμε.

Αυτό ακριβώς προσπάθησα να πετύχω απόψε και σας ευχαριστώ για την προσοχή σας.